

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, October' 13-dikán 1818.

D é l i A m é r i k a.

A' Buenos-Ayresi Congressus, addig is, míg a' valóságos Constitutzió elkészülhet 's kihirdettethetik, tavaly (1817-ben) Dec. 3-dikán Országglási Rendelést hirdetett-ki — *Reglamento Provisionario* — nevezet alatt, melynek summázatját ekképpen közlik újságlevelünk: —

Az egész Reglament hét Szakaszokra osztatik. Az *Első Szakasz* beszél *del Hombre en Societad*, a' társaságban élő emberről, a' Státuslakosainak jusaikról közönségesen, azután a' polgárok' jusairól különösen, mint az Uralkodó Felség - Nemzet' tagjairól, továbbá a' Státus' Religiójáról, a' Romai-Catholica-Apostolicáról, 's a' Státusnak és Státuspolgárainak terheikről 's egymás eránt való kötelességeikről. —

A' *Második Szakaszban* a' Törvényhozó hatalom fejeztetik-ki, melynek eredeti kútfeje a' nemzetben van; gyakorlását, módját, 's határait pedig a' még ezután felállandó Constitutzió fogja kifejezni, addig pedig a' Spanyol törvényes rendelkezések állanak-fenn, annyiban a' mennyiben a' szabadsággal, függetlenséggel, avvagy ezen *Reglament*' határozásaival egyenesen vagy melleleg nem ellenkeznek. —

Harmadik Szakasz. Ez a' végrehajtó Hatalomról beszél. Ezen Hatalom is a' Nemzetben van eredetiképpen, melynek képében azt egy *Director de Estado* (Státus' Direktora) gyakorolja. Ezen *Szakasznak* három Részei vannak. I.

Rész; A' Direktor a' nemzeti fundusból veszi fizetését, a' melly 12,000 *Pesosokból* áll. Az ő titulusa *Excellentziás Ur*. Mikor hivatalába belépik ily hitet teszenle a' *Congressus* vagy pedig ennek Biztosa előtt: — „Én N. N. esküszöm az istenre a' mi Urunkra és az ő szent Evangeliumára, hogy a' Státus' fő Direktori hivatalát, melyre kineveztettem, hűségesen 's a' törvényekkel megegyezőleg viselem, a' *Reglamento Provisionált* mellyet a' Congressus 1817-ben Dec. 3-dikán meghatározott, megtartom, a' Romai-Catholica-Apostolica Religiót 's az egygyesült tartományok' földjét 's jusait, minden ellenséges megtámodtatás ellen oltalmazom, etc., 's tisztségemet azonnal leteszem, mihelyest a' Fejedelmi-Congressus nékem parantsolni fogja. Isten úgy segéljen 's a' többi.“ — A' Direktor' kötelessége, hogy a' törvények' betölttetéssekre, az igazságnak a' közönséges tisztviselők által illendő kiszolgáltatására, valamint szintén a' Congressus' határozásainak végrehajtatásokra vigyázzon. Ő terjeszti a' Nemzeti Gyűlés' elejébe azon jóvállásokat, újításokat, 's plánumokat, mellyeket a' Státusnak boldogittatására szükségesnek tart, de a' mellyeknek véghezvitele nem az ő hivatalától függ. Ő a' Státus katonai Hatalmának született Vezér Generálisa. Ő a' nemzeti képviselő gyűlés' végzéseinek a' külsőHatalmasságoknál való organuma. Ha valamely Hatalmassággal össze kell veszeni, azt ő, az indító okokkal egygyütt a' Congressus' elejébe terjeszteni kötelez-

tetik. Ha a' Congressus ezen okoknak meghallása után a' hadakozást meghatározta, ekkor a' Direktor azt közönségesen kihirdettetni, 's száraz és tengeri seregeket gyűjteni köteleztetik. Békeségi, szövetségi, és kereskedési egygyezéseket a' Direktor köt, de a' Congressus' helybehagyásának fenntartásával. Ő fogadja az idegen Hatalmasságok' Követeiket 's Consuljaikat, 's ezen hivatalokra az idegen nemzetekhez maga egyedül nevez küldendő személyeket. Minden katonatisztségekre ő nevez, de az *Orde-nanza de Esercito y Marinóra* való figyelmezőssel, a' mennyiben ezen rendelés a' mostani körülállásokkal meg-egygyezhet. Őtet illeti a' Státus jószágaira, Pénzeire, Bankójira, Bányájira, Postájira, 's országos útjaira való felvi-gyázat. Ő nevez a' Státusnak minden polgári 's gazdasági, valamint minden egyéb hivatalaira, az elejébe szabott módok és formák szerént. A' tisztviselőknek hivataljaikat felfüggesztheti helyes okon, de azért előre számolni tartozik a' Congressusnak. Ő nevezi a' három, úgymint, az Országlási, Gazdálkodási, 's Hadi Státustitoknokokat (Ministereket), az ezek alá tartozó tisztviselőkkel egyetemben, de a' Ministerek' vá-losztásáért számadással tartozik. Halálos ítéleteket is felfüggeszthet, 's a' Státus' szabadságának esztendőnként előforduló napjain 's egyéb nevezetes alkalmatosságokkal, meg is engedhet a' halálos bűnösnek, minekutánna azon törvényszéktől, hol a' bűnös halálra ítéltett, felőlle tudósítást kapott. A' Direktornak különös parantsolatja nélkül semmi halálos ítéletet végrehajtani nem lehet. Ő a' Státus' jövedelmeiről és költségeiről minden esztendőben számotadni tartozik a' Nemzeti Gyűlésnek. — II. Rész. A' Végrehajtó Hatalom' megszo-rittatása. A' Direktor az Egygyesült tar-tományok között sem egygyik sem má-

sik ellen, sem pedig más, független-séggel bíró tartományok ellen nem ren-delhet se' szárazon se' vizen való expe-ditziót. Ő semmi esetben nem lehet va-lamelly különös Regementnek tulajdo-sa. Sem polgári sem criminalis esetek-ben nem lehet sem tisztviselő sem meg-keresett (békéltető) Bíró; éppen ily ke-véssé akadályoztathatja - meg az igazság-nak törvényes folyamatját. Ha szorgató körülállások miatt valamelly polgárt el kell fogatni, ő ezt három napok alatt a' maga törvényes Biráinak általadni kö-teleztetik. A' Congressusnak előrevaló határozása nélkül semmi féle névvel ne-veztető adozásokat nem rendelhet a' Di-ректор, sem egyenesen sem melleleg. Semmiféle parantsolatot ki nem hirdet-tethet annak a' Ministernek aláírása nél-kül, kinek keze alá tartozik a' dolog. A' levelezés által való Correspondentziát szent titoknak tartsa a' Direktor, és ezt se' meg ne sértse se' el ne törölje. A' Direktor a' maga vérszerént való rekonai között *inclusive* harmad iziglen egynek se', a' sogorai között pedig az első iz-belinek se' adhat, se' katona se' polgári hivatalt, ha tsak affelől a' Congressust előre nem tudósította, 's attól arra hely-behagyást nem kapott, kivéven azokat, kik már szolgálat' útjában vannak, 's előljáróik által, kik alatt szolgálnak, szol-gálatjuk' régibbségére vagy érdemessé-gekre nézve ajánltatnak. A' Congressus' tudta 's helybehagyása nélkül nem tehet a' Direktor se' Brigadérosokat se' Ober-stereket, kivéven azon eseteket, midőn valamelly megkülömböztetett hadi mun-ka tüsténtvaló megjutalmaztatást kíván. — III-dik Rész. A' három Ministerekről. Ezek a' Direktor alá tartoznak, a' ki őket helyes okon leteheti.

A' *Negyedik Szakasz* a' Birói Ha-talomról — az Ötödik a' közönséges hi-vatalokra való Candidatusok' választatá-sáról, kik között a' Direktor nevez, va-

lamint szintén a' tartományok' Deputatusainak a' Congressusra való választásokról — *Hatodik* a' szárazsi 's tengeri hadi erőknék, 's a' nemzeti és polgari katonaságnak organizáltatásáról — végre a' *Hetedik*, a' Személy' és Nyomtatás' bátorságáról 's az ezeket illető törvényről beszélnek. — Berekesztésül közönséges rendelések' summázatjai következnek.

* *

Ezen Egygyesült Státusok' fő vezére *St. Martin*, mindjárt azután hogy a' hadi foglyok' kitseréltetéséről a' közelébb költ M. Kurirban találtató levelet a' Perui Vice-Királyhoz elküldötte, még azon napon úgymint April. 11-dikén egy más, sokkal fontosabbat is küldött hozzá, melynek ez a' foglalata: —“

„Excellentziás Ur! Azon hatalmas armádának, mellyet Exc.ád Chili' meghódoltatására küldött vala, e' hónap' 5-dikén, a' vezérlésem alatt lévő seregek által lett semmivétetődése után; 's azon idő pontban, midőn már Peru' segedelmekútfejei, azon hijába való iparkodásra, hogy a' Patrióták' győzedelmes seregeiknek ellentállhassanak, egészszen kiüresítették: illendő lehetne, hogy az ellenségeskedések a' józan okosságnak helyet adjanak, 's hogy azon emberek' figyelmét, kikre ezen két tartományok' fő hatalmának kormányozása bizattatott, egy idejig egyedül tsak ezen tartományoknak állapota foglalatostkodtassa. Valamelly megfoghatatlan végzés miatt az 1810-dik esztendő Májusának 25-dik napjától fogva egyedül tsak a' hadakozás vala hátra, mint arra szolgáló eszköz, hogy a' Spanyolok és azon Amériakaiak között fennforgó egyenetlenkedéseknek véget lehessen vetni, kik a' magok jusaiknak oltalmazására felkeltek. A' mi békességesohajtozásaink siket fülekre találtak, 's azon eszközök, mellyek által az okos meggygyezésre 's egygyetértésre eljutni

lehetett volna, az uralkodó ellenséges lélek miatt még tsak figyelemre se' vétettek.

„Exc.ád előtt nem esmeretlen dolog az, hogy a' hadakozás egy pusztító ostor; hogy az a' rendkívülvalóság, mellyel e' most Amérikában folytattatik, szükségesképpen az egész országnak semmivételét maga után fogja vonni; és hogy végezetre a' szerentse a' maga ábrázatját az új világnak ezen legdélibb részéhez fordította légyen. Azt is szemlélhette hét esztendő' lefolyta alatt Exc.ád, hogy a' *La-Plata* és *Chili* egygyesült tartományaik egyebet semmit se', hanem tsak *Liberális Constitúziót* 's mérséklett szabadságot kívánnak, és hogy a' *Limai* Vice-Királyság' lakosai, kiknek vére a' magok' attyokfijai elienvaló verekedésekben kiontatott, nagyon szeretnék ezen atyafiaknak politikai állapotjában részt venni, 's ekképpen a' plántatartományi alacsony állapotból a' vélek határos nemzeteknek méltóságára fellépni. Ezen ohajtások közzül általjában vévén egygyik sints semmi ellenkezésben a' Spanyol anyaországnak barátságával, oltalmazásával 's egyéb környülállásaival, mellyeket ők megtartani kívánnak. Ezen kívánságok közzül egygyik se' büntétel; sőt a' jelenvaló időbéli környülállások között egygyik se' ellenkezik azzal az állapottal is, melyről a' megvilágosodott Európaiak megesmerik, hogy nekünk arra igaz jusunk van. Amérikában a' közönséges vélekedés' kiáradtt folyamatajának bajonétok által gátat tenni akarni, éppen annyi, mint a' természetet megkötni próbálni. Ha részrehajlás nélkül megvizsgálja Exc.ád a' Spanyol Országlószéknek több esztendőktől fogva való iparkodásait, még ha a' Királyi fegyvereknek kevés szempillantatnyi győzedelmeskedéseiket a' legkisscebbekig összeszámlálja is, meg fogja esmerni, melly

tehetetlen legyen ezen egész ellentállás a' szabadság' lelke ellen. —

„Ha azon fő városnak és azon tartományoknak, mellyek az Exc.ád' hatalmának alája vettelve vagynak, moralis állapotját, tsak felső szineszerént megtekinti is Exc.ád, a' politikai nyilaldozásoknak ezerféle mezeje nyilik - ki szemjei előtt, 's számtalan oly elementumok tűnnek szemei elejébe, mellyeket én igen könnyen felmozgathatok arra a' célra, hogy a' Spanyol Uraságot felfordítsam. Nékem nem nagy dolog lenne egyszerre több helyeken özszeesküvést gerjeszteni 's a' Spanyol fő tisztek ellen mindeneket fellázzasztani. A' La - Paczban, Cuscóban, Arrequipában, 's a' Peru' napnyugoti partjain 's így szintén a' Vice-Királyság' tulajdon belső kebelében, az 1809-től fogva több versben megújított próbatételek 's az erőszak által elnyomott nyughatatlanokodások, elég nyilvánosságosan mutatják, miképpen álljanak a' dolgok, 's azt bizonyítják, hogy az új rend' barátjai vére' kiontatásának tsak annyi resultatuma lett, hogy azon Amerikaiak, érzékenységének buzgása, kiknek kezeikből a' fegyver kivétt, egy szempillantatig eltsendesített.

„Ha Exc.ád azon terhes környülállásokat, mellyek közzé helyheztetve van, megfontolja, és gondolóra veszi, hogy mitsoda segedelmekkel birnak La-Plata és Chili egygyesült országok, mitsoda ármádájik vannak ezeknek, 's hogy az oly gyözedelmek a' milyen ez a' közelebbi vala, melly nagy erősséget adnak a' mi külső dolgaink' állapotjának, egy szóval, ha érzi Exc.ád, hogy melly nagy különbség legyen azon köztünk folyó hadakozás két részről való ábrázatja között, melly már még ezután fog elkövetkezni, általlátja Exc.ád, hogy azon következtetésekért, mellyeket, ha Exc.ád ahoz az eszközhöz nem nyúl, mellyet a' böltsesség, igasság, és kéntelenség paran-

tsolnak, elkerülni lehetetlen leszen, nem más hanem tsak egyedül Exc.ád fog számolni az emberiségnek 's ezen tartományok' lakosainak. Hivattassa özsze Uraságod a' lakosokat 's terjeszsze tétovázás nélkül szemek elejébe, hogy mitsoda gondolkozás által vezéreltessék az Egygyesült La-Plata' és Chili' Országlószéke; meg kell őket halgatni a' magok jusaikra nézve; meg kell engedni a' népnek, hogy az Exc.ád' kormányosása alatt meghatározhassa, hogy mi némű Országlás' módját tart a' maga jóvával megegyezőnek lenni; azoknak a' tartományoknak is, mellyeket tsak az erőszak tartóztat, engedtessék - meg, hogy szabadon szollhassanak, 's az, a' mit ők szabadon meghatároznak, annak a' legfőbb törvénynek tartassék, melynek én is minden munkálódásaimat alája fogom vetni, aszszerént, mint Országlószékemtől vett parantsolataim kívánniak.

„Ezen vagy más ezekhez hasonló eszközök által elhárithatja Exc.ád a' polgári hadakozásnak inségeit 's a' tulajdonnak semmivétettetését, és megvetheti azon békességes egygyezésnek fundamentumát, melly által ezen száraz földön a' barátsági állapot helyreállittathatik. Ha ez meg nem történik, a' mi tartományaink' egygyesített seregeik semmivé fogják tenni az Exc.ád alatt lévő népek' korlátjaikat, 's kapukat nyitnak Peru' lakosainak, kik az új rendből reájok háromlandó jókat naponként inkább inkább által látják, a' boldogulásra. Ha Exc.ád azokat az eszközöket meggondolja, mellyekkel én a' feltett munkának kieszközlésére bírok, reménlem, hogy gondolkodásomnak egyenességét meg fogja esmerni. Én tsak embertársam' boldogulását ohajtom; iparkodásaim a' hadakozás' megszüntethetésére czéloznak; 's az én buzgó ohajtásom, hogy ezen szent czélt elérhessük, éppen oly egyenes és igasságos, mint arra való eltökéllettsé-

gem állandó, hogy, ha talán jóvállásaim el nem fogadtatnak, a' haza szabadságáért, bátorságáért, 's méltóságáért semmi féle áldozatot ne kimélljek.“

* *

A' *La-Platai* Egygyesült Státusok' ezimerét, melly a' feljebb leirt *Reglamanta* *Provisorián* találtató petsétén is szemléltetik, teszi egy két részre osztott paizs, melynek felső része kék, az alsó fejér; az alsón vannak két özsze-fogódzott kezek, mellyek fennálló egyenes páltzát tartanak, melly a' kék mezőre fel-ér 's a' hegyébe szabadsági veres sipka van szurva. A' paizs' mezejét leveles koszorú keríti körül; sisak vagy korona helyett pedig a' nap van rajta. A' rajta találtató körülírás ez: *Provincias unidas del rio de la Plata* 1813.

* *

Cuba szigetén a' Szeretsen-adás-vevés minden tilalmazó kötések mellett is oly nagy divatjában foly, hogy tsak Jun. 2-dikán 1000 Szeretsen rabot szállítottak-ki Havannához. Tsak egy hajón 745 ily szerentsétlenek találtattak, a' kikért 30,000 piastereket reménlett az emberkupertz hogy be fog kapni.

St. Domingo (Hayti).

Egy Ánglus újságban ilyen jegyzéseket olvasunk ezen új országról: — „A' Henrik Király hadi ereje 40,000 emberből áll. Legelébbvaló seregét teszik az ő testörzö Granadirosai, kiknek fő Hapitánnok ő maga. Az ő Adjutánsainak számjok 28-ra telik. Egész armádája 6 Marschallok, 9 General-Lajtnántok, 's 21 Generálmajorok által vezéreltetik. Van két Ágyúzó Regementje is és egy Inzsinör tsapatja, mellyeknek Kommandánsa Haupt nevű Hassiai volt Ágyúzó Kapitány. Az itt lévő új törvényes könyv' neve *Code Henry*, melly magában foglalja: A' Polgári, Kereskedési, a' tengeri prédálási törvényeket, a' polgári

törvénykezés' módját; a' Criminalis, a' jobbító, és politziai, a' culturát illető, 's a' katonai büntetési 's egyéb odatartozó törvényeket. Halálos büntetés tsak az árulásra, meghatározott célzással való gyilkosságra, *castratio*, 's leányon való erőszakételre, van határoztatva, oly feltétel alatt, ha ezeknek halálos következése leszen. A' tömlötközéssel, kényszerített munkával való büntetés nem tarthat tovább 15 esztendőnél. A' Polgári törvények 1535 paragraphusokba vannak befoglaltatva, 's nagyobbadon a' Frantzia Codexből vétettek. A' törvényes székek három grádirra vagynak felosztatva, u. m: *első*, *második*, és *harmadik* Instántziára; az utólsónak neve: *Fejedelmi Itélőszék*. —

„Henrik Király nagyon vigyáztat a' törvények végrehajtására; ő a' *liberális ideák*' oltalmazójának nevezi magát; az Udvari újságlevelekben gyakran talátnak a' szabadságról és emberi jusokról egész munkák, a' mellyek fontos okoskodással irattatnak. A' nyomtatásbéli szabadság, névvel, határnélkül való. A' Király iparkodik a' nép' tanittatásának terjedésén, melyre nézve tudósokat 's jó mív mestereket hozat az Országba Európából. A' *Szeretsenek* pártfogóji eránt mindenütt kimutatja háládatosságát, a' hol tsak módját találja. *Wilberforce* úrnak, ki az Ánglus parlamentumban magát a' *Szeretsen* rabvásárlás eltöröltetésének eszközlése által legnevezetesebben megkülömböztette, levelezést folytat. Ágensei ugyan még eddig sehol nintsenek, kivéven *Londont*, hol a' Frantzia újságnak Peltier nevű írója az Ágense. Ezen kívül Hamburgban is volt 1815-ben egy Ágense. Úgy látszik azonközben, hogy meg fog esmertetni az Uralkodása, minthogy alattvalóinak népessége már 400,000 lelkekre telik, 's mint a' környülállások' természete magával hozza szüntelen nevedni fog. Igaz ugyan az,

hogy néki a' sziget' Respublika része Elölülője, Boyer, nem kis dolgot fog adni, kinek mind azok szerentsét kívának, kik a' minden feudálismusi faragványokból kifejtődött szabadságnak bászataik. De *Henrik* is tehet oly fordítást a' dolgon, tsak az egész sziget' urává lehessen, hogy a' szabadság' ügye nem fog szenvedni. Melly tsudálatos tekinteteket mutat egygyütt a' világnak ezen része! (így kiált - fel végezetre ezen Anglus író). Itt a' pallérozódást a' legalsó gráditsától fogva a' legfelsőig mind egymás mellett lehet szemlélni. Egy helyen a' vándorló *Nomádok* élőködnek a' természeti szabadság' legalsóbb gráditsfogán; mellette az Északi Amérikanus a' társasági kipallérozódásnak éppen a' tetején, még is oly Constitutzióval, melynek a' Nomádokéhoz hasonló szabadság a' fundamentuma! Ha tovább megyünk, ott meg oly Státusra találunk, melly minden Hertzegi, Grófi, 's Dignitariusi nevekkel czifrálkodik, mellyek sok régi Státusoknak veszedelmet okoztak, 's a' legujabbakat se' állithaták erős lábba. Ismét tovább látjuk mozgani azon emberek társaságát, kik azt mondják magokról, hogy ők minden Europai üres pompát elhánván, egyedül tsak a' Spartai vitézek' nyomdokait akarják követni, még tsak tapogatva léptetvén azon pályafutás' útján, melly a' Görögöket halhatatlanságra vezérlette. Ha a' régiek már tsak egy, maga szerentsétlenségeivel küszködő embert isteni tekintetre méltó néző játéknak neveztek, mennyivel inkább reá illhet ez egész nemzetekre!"

Tudományos Jelentés.

A' következő Fejedelmi személyek, u. m. a' Pruszsus Király, a' Bavariai Királyné és a' Württembergi Király ő Felségek, Fő Tiszteletű Cs. Kir. Consistoriumi Tanátsos Glatz Jakab Úrnak, a' Reformatio harmadik Százados Öröm innepe leírását az egész Austriai Monarchiában, magában foglaló, 's mind azok előtt kiket illet nagy kedvességet nyert munkája eránt, különös kedvező indulatjokat méltóztattak kinyilatkoztatni. Ezen felyül a' Pruszsus Király ő Felsége a' nevezett Urat nyájas kifejezésű Cabinéti írása mellett egy igen szép arany pixissel is méltóztatott kegyesen megtisztelni. — Az említett munkának folytatásául, ugyan tsak Cs. K. Consistoriumi Tanátsos Glatz Úr által, a' napokban egy újabb jelent-meg ezen tzm alatt:

Öröminnapi Predikátziók, mellyek a' Reformatio harmadik Százados innepén tartattak az Austriai Birodalomban."

Ezen újabb munkába a' fő tárgyon kívül befoglaltatnak még: sok nevezetességek a' Luther' életéből; a' Reformatio rövid Históriája; nevezetes toldaléktudósítások a' harmadik Százados Öröminnepről; és a' Magyarországon, 's a' Német Örökös tartományokban lévő Evangelica Ekklé'siák, Laistroma Prédikátorjaiknak neveikkel egygyütt. —

A' fenn említett Jubileum leírása, Magyar nyelven, mellyről ezen Ujságban már emlékeztünk, az esztendő vége felé hasonlóképpen megjelenik.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
October' 9-dikén 240 $\frac{1}{8}$ — 10-dikén 239 $\frac{5}{8}$ — 12-dikén 238 $\frac{1}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Császár és Király ő Felségének továbbbi utozásáról, Aachenbe lett megérkezéséről, 's ottani elsőbb napi foglalatosságairól ilyen újabb tudósításokat olvasunk: —

A' *Rénuson* való utozását *Bingenből* más nap' *Koblentz* felé hasonló módon folytatta ő Felsége, a' hova megérkezvén azonnal a' *Petersbergre*'s *Hunnenkopfra* ment, az ott épülő erősségeknek meg szemlélésére. *Koblentzben* meghálván más nap' reggel a' *Thal-Ehrenbreistein* nevű erősségeknek megnézegetésekre ment, 's azon partról ismét hajóra ülven, úgy folytatta útját *Bonnig*, a' hova 4 órakor érkezett-meg 's itt úti szekérbe ülven *Kolonia* felé tovább indult. Ő Felségének ezen második napon Sept. 27-dikén tett Rénusi utozása is éppen olly örvendetes volt, mint az azt megelőzőt napi. A' parti vidékek lakosai mind ide siettek 's külömbkülömbféle képpen felczifritott tsajkákka l kísérték ő Felségét.

(Miként érkeztek-meg a' két Császárrok September' 28-dikán *Aachenbe*, miként jött-ki a' Prusszus Király mindkettőjöknek eléjébe, 's miként kísérté-be ő Cs. Felségeket szállásaikra, megirtuk a' mult postán). — Sept. 29-dikén ő Felségénél a' Prusszus Királynál ebédtek a' Cs. Felségek 's a' Ministerek és első rangú Udvarnokok. Sept. 2-dikán Austriai Császár ő Felségénél volt hasonló ebédkezés; — 4-dikben mint a' Ferentz Császár ő Felsége neve' napján *Sándor* ő Cs. Felsége szándékszott adni nagy ebédet.

Az öt Kabinétek között való Conferentziák Sept. 30-dikán kezdődtek-el, 's 10 órától fogvást naponként folytattatnak; sőt estvéneként is gyakran tartatnak,

melyből azt hozza-ki a' köz hir, hogy ő Felségeknek 's Kabinétjeiknek itt léte nem fog három vagy legfeljebb is négy heteknél tovább tartani.

Ő Felsége az Austriai Császár Sept. 30-dikán a' *Káptalan*' templomának meg szemlélésére ment, hova nem soká a' Prusszus Király is megérkezett, 's a' hol Császár ő Felségét a' Papság tisztelte 's ő Felségének azon Erekyéket, mellyeket ezen Egyház Nagy Károlytól ajándékban kapott, 's a' mellyek itt hét esztendőnek lefolyta alatt tsak egyszer szoktak a' nézésre kitétetni, megmutatta. A' Nagy Károly temetőjén rövid imádságot mondott-el ő Felsége, 's azután ezen nevezetes templomnak egyéb kintseit is megnézegette.

Orosz Császár ő Felsége 3-dikban *Spaaba* vette vala útját hugának a' Belgiumi Koronaörökös Princz' hitvesének meglátására: de a' honnét más nap' Aachenbe visszaérkezett. — Ezen várost egészszen eltöltötték a' vidékekről ide gyülekezett nézők, kik minden figyelme ket a' Monarkhákra fordították, kik minden nap eljárnak egymásnak látására. — A' mi továbbá az idegeneket illeti, meg eshetik, hogy ezek között sokak találtatnak, a' kik itt sokféle innepi pompázásoknak láthatását reménlvén ezen remén ségekben meg fognak tsalattatni. Sept. 4-dikén készült adni *Aachen* városa egy nagy bált a' Monarkhákna k: de semmi egyéb lejendő innepi pompákról nintsen semmi szó. Minden jelekből azt lehet kihozni, hogy az itt folyó Kabiné tumok' munkáji lehető rövid idő alatt el fognak végeztetni.

Az öt nagy Monarkhák' itt lévő Ministereik ezek: — Austria részéről; Státus és Conferentzialis 's külső dolgokra ügyelő Minister *Hertzeg Metternich*; Anglia részéről, Első Státustitoknok Lord

Castlereagh és Hertzeg Wellington; Frantziaország' részéről, a' Királyi Ministeri Tanáts' előlülője 's külső dolgokra ügyelő Minister Hertzeg Richelieu; Pruszsia' részéről, Status Cancellarius Hertzeg Hardenberg, 's külső dolgokra ügyelő Minister Gr. Bernstorff (ki a' Dánus Udvarból nem régen lépett által Pruszsus szolgálatra); az Orosz Birodalom részéről, Státustitoknokok, Gróf Nesselrode és Gróf Capod'Istria.

A' Bétsi Udvari újságban jelentetik, hogy az Egri Érsek Báró Fischer ő Excellentziája a' Cs. K. katona Invalidusok jobb subsistentziájára 2000 V. Cz. frintokat adott légyen, a' melly pénznek valamint a' Pesti Invalidusok' háza segítő kassájába való általvétetése elintéztetett, úgy ezen nemes adománynak a' czéllal megegyező módon lejendő használtatására is gond fog lenni.

Spanyol Ország.

A' Spanyol Ministériumot oly változás érte hirtelen, melly egyszerre elég tárgyat szolgáltatott az újságíróknak. A' Párisi legújabb újságlevelek erről szolló *Madridi* tudósításokkal vannak tele, mellyek közzül, hogy sokat elé ne hordjunk, itt következnek egy pár nevezetesebbek: —

Madrid Sept. 18-dikán: „Itt régtől fogva szakadás uralkodott a' Ministerek között. *Eguia* és *Lozano Torres* szüntelen ujjat huztak *Pizarro*val, *Garay*val, és *Figuerola*val. Ezek hárman a' más kettőnek megbuktatásán iparkodtak, 's magok buktak-meg. Ugy látszik, hogy az Amérikai elpártolt tartományok' dolga, a' nagy Hatalmasságoknak ezekre nézve kért kösbenjárása, azon feltételek, mellyek alatt reménlették, hogy ezen közbenjárást meg lehet nyerni, 's az országnak egyéb fontoskülső környüállásai voltak egy idő óta a' Kabinéti

vetekedések, de a' mellyeken kívül egyéb fontos indító okok is találtattak erre a' nagy és véletlen változásra. *Pizarro*, a' külső Minister nem volt elég fő születésű arra, hogy a' Kastiliai fő urak között illendő méltóságot tarthatott volna. *Garay*, a' finantziai Minister, különben is gyenge egészségű ember lévén, nem tudta önnön finantziai plánumát egész tüzzel folytatni. Már régen megmondattott, hogy változásnak kell történni. September' 14-dikén estve, a' melly éjjel ez a' nagy változás esett, még a' Királyi Kabinétben dolgoztak a' Ministerek, 's az ő eloszlássok után 11 órakor, a' maga háló szobájában irtaalá a' Király az ő elbetsáttatásokról szolló parantsolatot, mellyek éppen azon hadi Ministerhez *Eguia*hoz, kit amazok megbuktatni akartak, intéztettek a' végre, hogy adja tudtokra az elbetsáttandó Ministereknek, hogy tovább nem Ministerek. Sajnos dolog, hogy ezen Udvarnál szokássá vált az, hogy azon Ministerek, kik a' Királyi kegyelemből kiesnek, bizonyos felvigyázat alá küldtetnek. *Pizarro* urat Valencziába, *Garay* urat Saragossába, *Figuerola* urat pedig Corunnába küldötték. —

„Ez a' Ministeri változás, így szoll a' Gazette de Francéban egy más *Madridi* tudósító, az egész világot meglepte a' maga hirtelensége 's titkossága által. Mikor 14-dikben estve a' Kabinétből haza oszlottak, még tsak gyanítani sem tudtak felölle semmit a' Ministerek. Éjfélkor tudták-meg, mikor a' hadi Ministertől Don *Eguia*tól egy tiszt a' Királyi parantsolattal megérkezett hozzájok, 's más nap (15-dikben) reggel hat órakor már útban kellett lenniük a' kirendelt helyek felé, minden hozzátartozókkal egyetemben. Még tsak arra se' nyerhetett engedelmet a' *Pizarro* nagyon viselős felesége, hogy *Madridban* szülhesse-el gyermekét.